

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice samt lagen om upphävande av 9 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om statsandel för kommunal basservice ändras på så sätt att statsandelsprocent för kommunal basservice höjs till 34,11 procent på basis av förändringar i omfattningen och arten av statsandelsåligganden.

Det föreslås att finansieringen av kostnaderna för utvecklande av statens och kommunernas gemensamma informationssystem fortsätter på så sätt att statsandelen för kommunal basservice minskas årligen med 1,88 euro per invånare under 2011—2014. Dessutom föreslås det att det år 2011 från statsandelen dras av 0,23 euro per invånare för finansieringen av IT-servicecentralens inrättande och verksamhet.

De förluster av kommunalskatt som beror på ändringar i skattebasen föreslås ersättas genom att öka statsandelen för kommunal basservice med 24,23 euro per invånare.

Det föreslås dessutom att det till lagen fogas en bestämmelse som ger regionförvaltningsverken rätt att vid vite ålägga en

statsandelstagare eller en hemkommunersättningstagare att uppfylla sin förpliktelse, om en kommun, en samkommun eller en utbildningsanordnare som är berättigad till hemkommunersättning underlåter att fullgöra statsandelsåligganden vid ordnandet av en förpliktelse om vilken det föreskrivs eller bestäms i lag eller med stöd av lag.

I propositionen föreslås det dessutom att utvärderingsförfarandet i fråga om sådana kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning görs permanent. Om utvärderingsförfarandet förekrivs i lagen om statsandel för kommunal basservice och samtidigt upphävs vad som föreskrivs om detta förfarande i lagen om en kommun- och servicestrukturreform.

Propositionen hänför sig till statens budgetproposition för 2011 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2011.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
1 Nuläge och bedömning av nuläget	3
Statsandelsprocent och nya uppgifter	3
Kostnaderna för utvecklande av informationssystem samt de gemensamma IT-tjänsterna	3
Utvärderingsförfarandet i fråga om sådana kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning	3
Bestämmelserna om nyckeltalen och dess gränsvärden enligt statsrådets förordning samt utvärderingar	4
Vitesförfarande	5
2 Föreslagna ändringar	6
3 Propositionens konsekvenser	6
3.1 Ekonomiska konsekvenser	6
3.2 Konsekvenser för kommunerna	8
4 Beredningen av propositionen	8
5 Samband med andra propositioner	8
6 Ikraftträdande	9
LAGFÖRSLAG	10
1. Lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice	10
2. Lag om upphävande av 9 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform	12
BILAGA	13
PARALLELLTEXT	13
Lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice	13

MOTIVERING

1 Nuläge och bedömning av nuläget

Statsandelsprocent och nya uppgifter

Om de statsandelsåligganden för vars driftskostnader det enligt lag beviljas statsandel föreskrivs i 1 § i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2010). Statsandelsåliggandena anges genom laghänvisningar. Enligt lag beviljas statsandel bl.a. för de uppgifter som avses i folkhälsolagen (66/1972) och lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989).

Enligt 57 § i lagen om statsandel för kommunal basservice beaktas en förändring i omfattningen eller arten av statsandelsåliggandena om den följer av en lag eller förordning som gäller statsandelsåliggandet i fråga, av sådana föreskrifter från en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning eller av statsbudgeten.

De kalkylerade kostnader och bestämningsgrunder som statsandelsåliggandena föranleder fördelas enligt 55 § i lagen på så sätt att kommunernas statsandel är 34,08 procent. Från och med 2010 är statsandelen för nya och mera omfattande statsandelsåligganden 50 procent av de kalkylerade kostnaderna för statsandelsåliggandena.

Kostnaderna för utvecklande av informationssystem samt de gemensamma IT-tjänsterna

Finansieringen av kostnaderna för utvecklandet av gemensamma informationssystem har fördelats jämt mellan staten och kommunerna på så sätt att kommunernas del av finansieringen har dragits av från den statsandel som beviljas kommunerna.

Under 2007—2009 drogs det från den allmänna statsandelen årligen av 5 miljoner euro och från ingången av 2010 har avdraget varit lika stort i fråga om statsandelen för kommunal basservice. Finansieringen har använts för centraliserad finansiering av KuntaIT-projektets verksamhet och från och med 2010 för finansiering av SADe-programmet. KuntaIT har genomfört lös-

ningar för kommunen i fråga om sammanlagt 10 olika serviceenheter. I de utvecklade lösningarna ingick som väsentliga delar att ändra verksamhetsmodellerna samt att planera om processerna och styra dem strategiskt.

Syftet med SADe-programmet är att utveckla de elektroniska tjänsterna inom den offentliga förvaltningen så att de före 2013 täcker alla centrala tjänster. Som ett led i programmet har man påbörjat förberedelserna med att koncentrera styrningen som gäller helhetsarkitekturen för hela den offentliga förvaltningen (staten, kommunerna och FPA) till finansministeriet. Dessutom främjas interoperabiliteten hos informationssystemen inom den offentliga förvaltningen.

Inom ramen för SADe-programmet utvecklar staten, kommunerna och FPA tillsammans serviceenheter som gäller substans, vilka bör kunna tillämpas i behörig organisation vid skötseln av uppgifter med ibruktagande och underhåll samt förvaltningen av avtal om upphandling m.m. En organisation av detta slag, som sköter organiseringen, utvecklingen, utbudet och förvaltningen i fråga om de gemensamma IT-tjänsterna inom den offentliga förvaltningen finns inte för tillfället.

Utvärderingsförfarandet i fråga om sådana kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning

I 9 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) finns bestämmelser om sådana kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning. Ifall de nyckeltal för kommunens ekonomi som beskriver finansieringens tillräcklighet eller soliditeten är väsentligt och upprepade gånger sämre än motsvarande nyckeltal för hela landet och två år efter varandra har underskridit de gränsvärden som anges genom förordning av statsrådet, ska kommunen och staten enligt lagen tillsammans reda ut kommunens möjligheter att garantera sina invånare den service som lagstiftningen förutsätter samt vidta åtgärder för att trygga förutsättningarna för servicen.

Den utredning som anges i lagen görs i en utvärderingsgrupp där en av medlemmarna

utses av finansministeriet och en av den berörda kommunen. Efter att ha hört kommunen utser ministeriet dessutom till ordförande för utvärderingsgruppen en person som är oavhängig av de nämnda instanserna. Utvärderingsgruppen lägger fram ett förslag till åtgärder som behövs för att trygga servicen till invånarna. Kommunfullmäktige ska behandla utvärderingsgruppens förslag till åtgärder och med tanke på eventuella följdåtgärder delge ministeriet beslutet om förslagen. Ministeriet avgör utgående från utvärderingsgruppens åtgärdsförslag och kommunfullmäktiges beslut om det i syfte att ändra kommunindelningen är nödvändigt med en sådan särskild kommunindelningsutredning som avses i kommunindelningslagen.

Dessutom har regeringen enligt denna lagparagraf möjlighet att vid ingången av 2009 lämna en proposition med förslag till lag om ändring av kommunindelningslagen för att statsrådet på förslag av utvärderingsgruppen eller kommunindelningsutredaren ska kunna fatta beslut om en ändring av kommunindelningen. En regeringsproposition om detta har inte lämnats, och i den kommunindelningslag som trädde i kraft vid ingången av 2010 finns inte någon bestämmelse om att statsrådet har beslutanderätt i fråga om en ändring av kommunindelningen. Bestämmelsen enligt vilken finansministeriet får bestämma om lämnande av en särskild kommunindelningsutredning ingår även i det nya förslaget.

Bestämmelserna om nyckeltalen och dess gränsvärden enligt statsrådets förordning samt utvärderingar

Kommunens underskott i balansräkningen är minst 1 000 euro per invånare och under föregående år minst 500 euro per invånare.

Bestämmelserna om alternativa gränsvärden, av vilka vartenda bör uppnås under två på varandra följande år, är följande:

1) Årsbidraget är negativt utan en höjning av statsandelen enligt prövning,

2) Lånestocken överstiger landets medeltal med minst 50 procent,

3) Det finns ett underskott i balansräkningen,

4) Inkomstskatteprocenten är minst 0,5 procentenheter högre än hela landets vägda medeltal,

5) Kommunens soliditet understiger 50 procent, och

6) Kommunens proportionella skuldsättning är minst 50 procent.

Efter att lagen trädde i kraft, dvs. efter våren 2007, har utvärderingar gjorts i sammanlagt 23 kommuner. Gränsvärdena har uppnåtts i sammanlagt 37 kommuner. Någon utvärdering har dock inte inletts, eller så har den avbrutits, om en kommun har fattat beslut om en sammanslagning. Antalet sådana kommuner är sammanlagt 14. Antalet kommuner som uppnådde gränsvärdena minskade tydligt efter 2007. Detta beror bl.a. på att kommunernas ekonomi förstärktes under 2007—2008. Antalet kommuner som omfattas av utvärderingsförfarandet kommer att öka snabbt under de närmaste åren, särskilt antalet kommuner som har ett stort underskott i balansräkningen.

De ekonomiska problemen har varit typiska för kommuner med ett lågt invånarantal. På grund av kommunsammanslagningar har antalet sådana kommuner minskat under de senaste åren. Detta kan i viss mån begränsa ökningen av antalet kommuner som kommer att omfattas av förfarandet. Sammanslagningen såsom lösning begränsas emellertid av att de ekonomiska problemen är regionala och oftast gäller även grannkommunerna till den kommun som är föremål för utvärderingsförfarandet.

I utvärderingsförfarandet ska förutsättningarna för service tryggas på förslag av utvärderingsgruppen genom ett program för balansering av den kommunala ekonomin, som kommunerna efter beslut av fullmäktige ska förbinda sig till. Eftersom de kommuner som uppfyller utvärderingskriterierna är i en speciellt svår ekonomisk ställning, har dessa även ofta fått stöd vid utvärderingsprocessen genom att de har beviljats en höjning av statsandelen för basservice (tidigare finansieringsunderstöd enligt prövning). Enligt lagen om statsandel för kommunal basservice är ett villkor för att en kommun ska beviljas en höjning av statsandelen att kommunen har godkänt en plan med åtgärder som bör vidtas för att balansera den kommunala ekonomin. I

praktiken motsvarar utvärderingsförfarandet och utarbetandet av planen för balanseringen av ekonomin varandra till innehållet.

Syftet med att utarbeta en plan för balansering av ekonomin, som är ett villkor vid utvärderingsförfarandet och för en höjning av statsandelen enligt prövning, är även att kommunens egna åtgärder för att balansera ekonomin samt statens bidrag, om det beviljas, ska utgöra en helhet med vilken den ekonomiska balansen förbättras permanent och förutsättningarna för service tryggas på lång sikt. Möjligheterna till att slå samman en kommun med en annan kommun har i många fall utretts vid utvärderingen och även beslut om att slå samman kommuner har fattats. Även i sådana fall har utvärderingsgruppen utarbetat ett program för balansering av kommunens ekonomi. I tre fall har kommunfullmäktige inte godkänt utvärderingsgruppens förslag om att inleda en sammanslagningsprocess.

Kommunerna har i huvudsak godkänt utvärderingsgruppens förslag. På basis av de erfarenheter man fått finns det skäl att ytterligare utveckla utvärderingsprocessen på så sätt att även den effekt som social- och hälsovårdens samarbetsarrangemang har på balanseringen av den kommunala ekonomin utvärderas mera heltäckande än för närvarande. Om det finns förutsättningar för att inleda ett sammanslagningsprojekt är det vid utvärderingen skäl att höra även grannkommunerna.

I statsrådets redogörelse om kommun- och servicestrukturreformen konstaterades att man som ett led i beredningen av lagstiftningen i övrigt, på basis av erfarenheterna från förfarandet, bereder ett permanent utvärderingsförfarande efter att ramlagens giltighetstid har gått ut. På basis av erfarenheterna från utvärderingsförfarandet anser man dock att förslaget om en permanent bestämmelse för förfarandet bör läggas fram redan i detta skede.

På basis av erfarenheterna har det inte framkommit något behov av att föreslå sakändringar i de bestämmelser som gäller utvärderingsprocessen. Kommunerna har dock framfört en önskan om att man kommunvis ska fortsätta med åtgärderna för balanseringen av ekonomin och för uppföljningen av åtgärderna en längre tid, även efter att utvärde-

ringsprocessen avslutats. Speciellt om en kommun söker en höjning av statsandelen för basservice enligt prövning finns det möjligheter och behov för detta. Det föreslås inte i detta skede några ändringar i bestämmelserna om grunderna för beviljande eller om förfarandet vid sökande när det gäller denna höjning.

Vitesförfarande

Enligt 24 § i den upphävda lagen om statsandelar till kommunerna fick länsstyrelsen efter att ha hört det behöriga ministeriet vid vite ålägga statsbidragstagaren att uppfylla en förpliktelse, om en kommun, en samkommun eller någon annan huvudman för verksamheten vid ordnandet av statsandelsåliggandena hade underlåtit att uppfylla en förpliktelse om vilken det föreskrivs eller bestäms i lag eller med stöd av lag. Förutom på den allmänna statsandelen tillämpades bestämmelsen även på finansieringen enligt en hänvisningsbestämmelse i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt på statsandelen för social- och hälsovård enligt lagen om planering av och statsunderstöd för social- och hälsovården. I lagen om statsandel för kommunal basservice finns inte någon motsvarande bestämmelse om vite. Avsikten var dock inte att ändra det tidigare rättsläget.

Enligt 20 § i lagen om regionförvaltningsverken (896/2009) kan ett regionförvaltningsverk genom föreläggande av vite, hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande ålägga den som saken gäller att iakttäta ett påbud eller förbud som regionförvaltningsverket har meddelat eller som någon annan myndighet som har begärt handräckning av verket i ett tvångsmedelsärende har meddelat enligt sin behörighet. I fråga om annan behörighet som gäller regionförvaltningsverkens rätt att använda tvångsmedel föreskrivs särskilt. Enligt motiveringen i regeringspropositionen motsvarar bestämmelsen den rätt att använda tvångsmedel som länsstyrelserna med stöd av 8 § i den upphävda länsstyrelselagen hade tidigare. Den bestämmelse som föreslås ger enligt propositionen regionförvaltningsverken allmän behörighet när det gäller tvångsutförandet.

Det har uppstått oklarheter om regionförvaltningsverkens behörighet när det gäller att ålägga kommunen att agera i enlighet med lagen på basis av den allmänna behörigheten samt om att ålägga vite.

2 Föreslagna ändringar

I denna proposition föreslås det att lagen om statsandel för kommunal basservice ändras på så sätt att statsandelsprocenten för kommunal basservice höjs från 34,08 till 34,11 procent år 2011.

Dessutom föreslås det att det till lagen fogas en hänvisning till hälsovårdslagen, som en ny sådan lag enligt vilken beviljandet av statsandel för driftskostnader i fråga om kommunal basservice regleras. Regeringen har överlämnat en proposition till riksdagen med förslag till lag om hälso- och sjukvård samt lagar om ändring av folkhälsolagen, lagen om specialiserad sjukvård och lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (RP 90/2010 rd). I propositionen föreslås det att folkhälsolagen och bestämmelserna om verksamheten och innehållet i tjänsterna inom den specialiserade sjukvården slås samman i en ny hälsovårdslag.

Det föreslås att de förluster av kommunal-skatt som beror på ändringar i skattebasen ersätts genom att öka statsandelen för kommunal basservice med 24,23 euro per invånare. Ändringarna i inkomstens skattebas består i att lindra inkomstskatteskalan, höja arbetsinkomstavdraget och höja pensionsinkomstavdraget samt att höja grundavdraget vid kommunalbeskattningen. Eftersom de skatteinkomster som kommunerna förlorar varierar, utjämnas dessa förändringar mellan kommunerna.

Det föreslås att man fortsätter göra avdrag för statsandelen för finansieringen av statens och kommunernas gemensamma projekt för informationssystem på så sätt att statsandelen för kommunerna minskas årligen med 10 000 000 euro under 2011–2014. Det föreslås att avdraget görs på så sätt att det från statsandelen för kommunal basservice dras av 1,88 euro per invånare. Dessutom föreslås det att det år 2011 från statsandelen dras av 0,23 euro per invånare för finansieringen av IT-servicecentralens inrättande och verksam-

het. Avsikten är att IT-servicecentralen ska inrättas enligt en separat lag till ett offentlig-rättsligt samfund som förvaltas och styrs i samarbete med staten och kommunerna samt Folkpensionsanstalten. IT-servicecentralens uppgift är att organisera, utveckla, tillhandahålla och förvalta de gemensamma IT-tjänsterna och lösningarna.

Det föreslås dessutom att det i lagen tas in en bestämmelse som ger regionförvaltningsverken rätt att vid vite ålägga en statsandelstagare eller en hemkommunsersättnings-tagare att uppfylla sin förpliktelse, om en kommun, en samkommun eller en utbildningsanordnare som är berättigad till hemkommunsersättning underlåter att fullgöra statsandelsåliggandena vid ordnandet av en förpliktelse om vilken det föreskrivs eller bestäms i lag eller med stöd av lag. Innan regionförvaltningsverket ålägger en förpliktelse ska det höra det behöriga ministerium som svarar för statsandelsåliggandet. Det föreslås att behörighet beviljas regionförvaltningsverken och inte närings-, trafik- och miljöcentralerna eftersom klagomålen enligt lagen anföras hos regionförvaltningsverken och eftersom laglighetsövervakningen av kommunernas verksamhet och behörigheten att ålägga kommunerna att vid vite agera enligt lagen inte enligt lag hör till närings-, trafik- och miljöcentralerna.

I propositionen föreslås det dessutom att utvärderingsförfarandet i fråga om sådana kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning görs permant. Om utvärderingsförfarandet förekrivs i lagen om statsandel för kommunal basservice och samtidigt upphävs vad som föreskrivs om detta förfarande i lagen om en kommun- och servicestrukturreform

3 Propositionens konsekvenser

3.1 Ekonomiska konsekvenser

Höjningen av statsandelsprocenten med 0,03 procentenheter hänför sig till genomförandet av nya och mera omfattande uppgifter inom social- och hälsovården på så sätt att statsandelen för nya och mera omfattande uppgifter är 50 procent. Förslaget innebär att man i samband med genomförandet av änd-

ringar i lagstiftningen i enlighet med regeringsprogrammet höjer statsandelen för kommunal basservice med 21,25 miljoner euro år 2011.

Höjningen av statsandelen hänför sig till största delen till sådana uppgiftsförändringar som redan genomförts genom lagändringar. Av höjningen hänför sig ca 3,3 miljoner euro till verkställandet av den sista etappen i reformen av den handikappservicelagstiftning som trädde i kraft den 1 september 2009. Vidare hänför sig 9,3 miljoner euro till att fullfölja genomförandet av bestämmelserna som gäller hälsoundersökningarna i förordningen av den 1 juli 2009 om rådgivningsverksamhet och skol- och studerandehälsovård och 3 miljoner euro till ordnandet av vård för missbrukande mödrar.

Kommunerna föreslås nya eller utvidgade uppgifter i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om hälso- och sjukvård samt lagar om ändring av folkhälso- lagen, lagen om specialiserad sjukvård och lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (RP 90/2010 rd). Utvidgade uppgifter föreslås dessutom i den regeringsproposition med förslag till lag om ändring av barnskyddslagen och i den regeringsproposition med förslag till lag om barnskyddsenheter för Institutet för hälsa och välfärd och som hänför sig till budgetpropositionen.

Kostnadseffekten för kommunerna av de uppgifter som föreslås i regeringens proposition med förslag till en ny hälsovårdslag är 10 miljoner euro och därför har som tillägg beaktats 5 miljoner euro vid dimensioneringen av statsandelsanslaget. I regeringens proposition med förslag till lag om ändring av barnskyddslagen föreslås det en effektivisering av tillgången på hemservice och på denna grund har som tillägg beaktats 600 000 euro vid dimensioneringen av anslaget. Dessutom tilläggs statsandelar 100 000 euro på grund av kommunernas uppgifter utvidgas i samband med placandet av barn på fängelsers familjeavdelningar tillsammans med en för- älter.

Vid dimensioneringen av anslaget har som tillägg beaktats 1,2 miljoner euro på den grund att regeringen i samband med budgetpropositionen lägger fram ett förslag till lag om ändring av lagen om stöd för hemvård

och privat vård av barn på så sätt att stödet binds till folkpensionsindexet från och med den 1 mars 2011.

Statsandelarna för kommunal basservice minskas med 11,7 miljoner euro på den grund att tolkningstjänsterna för gravt handikappade personer och verksamhetskostnaderna som gäller dessa från och med den 1 september 2010 överförs till staten i enlighet med lagen om tolkningstjänst för handikappade personer (133/2010). Överföringen mellan staten och kommunerna är kostnadsneutral och har inte beaktats vid beräkningen av tilläggsanslaget på 21,25 miljoner euro.

Det föreslås att finansiering av kostnaderna för utvecklande av statens och kommunernas gemensamma informationssystem fortsätter och summan höjs på så sätt att statsandelen för kommunal basservice minskas årligen 10 miljoner euro under 2011—2014 i stället för tidigare 5 miljoner euro. Genom den minskning av statsandelen med 1,25 miljoner euro, som gjorts för finansieringen av den föreslagna IT-servicecentralen inom den offentliga förvaltningen, finansieras kommunsektorns andel för servicecentralens inrättande och verksamhet år 2011. Staten och kommunerna delar på finansieringen med var sin hälft.

I och med de ändringar i inkomstens skattebas som ska göras i skattelagstiftningen kommer kommunernas intäkter av kommunalskatten att minska med sammanlagt 129 miljoner euro och det föreslås i denna proposition att detta ersätts till kommunerna helt och fullt via statsandelssystemet genom att öka statsandelen med 24,23 euro per invånare. Andelen på 101 miljoner euro av minskningen i intäkterna av kommunalskatten beror på att man genom att lindra inkomstskatteskalan och öka arbetsinkomstavrdraget har kompenserat den åtstramande inverkan som beskattningen av inkomstnivån och löntagaravgifterna haft. På grund av att pensionsinkomstens skattesats inte tillåts överstiga nivån för motsvarande löneinkomst minskar intäkterna av kommunalskatten med 14 miljoner euro. Lättnaderna i beskattningen av pensionsinkomster genomförs genom att höja stats- och kommunalbeskattningens pensionsinkomstavrdrag. Förhöjning av grundavdragets maximibelopp minskar intäkterna av

kommunalskatten med 14 miljoner euro. I kalkylerna har antagits att kommunernas genomsnittliga inkomstskatteprocent förblir på 2010 års nivå.

Propositionens ekonomiska konsekvenser för kommunerna beror på förverkligandet av utvärderingsgruppernas förslag. Utvärderingsgruppernas arbete medför administrativa kostnader och beloppet på dessa är beroende av antalet kommuner som omfattas av utvärderingen. Sammanlagt har de administrativa kostnaderna på årsnivå uppgått till ca 20 000—40 000 euro.

3.2 Konsekvenser för kommunerna

Förslaget om att ge regionförvaltningsverken rätt att ålägga en kommun, en samkommun eller en utbildningsanordnare att agera så som lagen förutsätter förtydligar det rådande rättsläget. Regionförvaltningsverken har ålagt kommuner vite på basis av den allmänna behörigheten, men bestämmelsen om behörigheten har inte varit entydig.

I och med den minskning av statsandelen som gjorts för att finansiera statens och kommunernas projekt för utveckling av informationsteknik kan man finansiera SAdeprojekten, vars syfte är att genomföra heltäckande elektroniska tjänster samt att utveckla och ta i bruk särskilt sådana nya elektroniska tjänster som kommunerna har nytta av.

IT-servicecentralen bidrar för sin del till en kostnadseffektiv, fungerande och konkurrenskraftig serviceproduktion. Genom att effektivisera samarbetet och kommunal- och statsförvaltningens koordinering kan man uppnå sådana kostnadsbesparingar som gagnar hela befolkningen och samhällsekonomin, och särskilt kommunerna. Med hjälp av de uppnådda kostnadsbesparingarna kan man även förhindra att utgifterna för informationsförvaltningen ökar onödigt mycket. Tack vare arrangemanget utvecklas tjänsterna snabbare och man undviker överlappande utvecklingsarbete. De centraliserade integrationstjänsterna förbättrar kvaliteten på och tillgången till tjänster.

Till sitt innehåll motsvarar den föreslagna bestämmelsen om utvärderingsförfarandet den bestämmelse om utvärderingsförfarandet

som föreslås bli upphävd i ramlagen. Upphävandet av denna bestämmelse i ramlagen innebär att statsrådets förordning om vissa gränsvärden för de nyckeltal som gäller för den kommunala ekonomin (172/2007) upphävs. Avsikten är dock att genom en ny förordning av statsrådet föreskriva om nyckeltalen på samma sätt som tidigare. Fast det föreslås att utvärderingsförfarandet permanenteras, utvärderingsförfarandets position i lagstiftningen utvärderas i kommunallagens totalreform.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriets kommunavdelning i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet. Propositionen har behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och förvaltning.

Inrättandet av IT-servicecentralen inom den offentliga förvaltningen har förberetts i en av finansministeriet tillsatt arbetsgrupp med företrädare för finansministeriets avdelning för utvecklande av förvaltningen, finansministeriets kommunavdelning, finansministeriets budgetavdelning, Finlands Kommunförbund rf, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, statsrådets kansli, Statskontoret, Folkpensionsanstalten och Sitra.

5 Samband med andra propositioner

Den höjning av statsandelsprocenten som föreslås i denna proposition hänför sig till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om hälso- och sjukvård samt lagar om ändring av folkhälsolagen, lagen om specialiserad sjukvård och lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (RP 90/2010 rd) och de nya och utvidgade uppgifter som föreslås i den. I samband med budgetpropositionen hänför sig höjningen dessutom till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av barnskyddslagen samt till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om specialiserad sjukvård, lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner, barnbidragslagen samt lagen om stöd för hemvård

och privat vård av barn och lag om barnskyddsenheter underställd av Institutet för hälsa och välfärd.

Den höjning av statsandelar som beror på ändringar i skattebasen hänför sig till regeringens proposition till riksdagen med förslag till inkomstskatteskalan för 2011 samt ändringar i vissa skattelagar.

Det föreslagna avdraget som gäller inrättande och verksamhet i fråga om IT-servicecentralen inom den offentliga förvaltningen hänför sig till en regeringsproposition med förslag till lag om en IT-servicecentral inom den offentliga förvaltningen som möjligen kommer att lämnas senare.

Förslaget hänför sig till statens budgetproposition för 2011 och avses bli behandlat i samband med den.

6 Ikraftträdande

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2011. Propositionen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice hänför sig till statens budgetproposition för 2011 och avses bli behandlad i samband med den.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft. Avsikten är att beakta de föreslagna ändringarna i samband med beslutet om statsandelen för kommunal basservice för 2011.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) 1 § 1 mom. och 36 § 1 mom. och 55 § 1 mom., samt
fogas till lagen ett nytt 35 § 3 och 4 mom. och nya 63 a och 63 b §, som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på statsandel som beviljas för driftskostnader i fråga om sådana uppgifter för kommunerna (statsandelsåliggande) om vilka det föreskrivs i

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) lagen om barndagvård (36/1973),
- 3) lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996),
- 4) folkhälsolagen (66/1972),
- 5) lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989),
- 5 a) hälsovårdslagen (/),
- 6) socialvårdslagen (710/1982),
- 7) lagen om utkomststöd (1412/1997),
- 8) lagen om underhållsstöd (580/2008),
- 9) barnskyddslagen (417/2007),
- 10) lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977),
- 11) lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987),
- 12) lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001),
- 13) mentalvårdslagen (1116/1990),
- 14) lagen om missbrukarvård (41/1986),
- 15) lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986),
- 16) hälsoskyddslagen (763/1994),
- 17) livsmedelslagen (23/2006),
- 18) lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning (64/1986),
- 19) kemikalielagen (744/1989),

- 20) 8 kap. i läkemedelslagen (395/1987),
- 21) lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (75/2004),
- 22) lagen om social kreditgivning (1133/2002),
- 23) lagen om nykterhetsarbete (828/1982),
- 24) lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976),
- 25) veterinärvårdslagen (765/2009),
- 26) bibliotekslagen (904/1998),
- 27) lagen om kommunernas kulturverksamhet (728/1992), och
- 28) lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998).

35 §

Beaktande av ändringar av beskattningsgrunder i statsandelen

Sådana förluster av skatteinkomster som beror på ändringar i skattebasen vid beskattningen för 2011 ersätts kommunerna genom att öka den kommunala statsandelen med 24,23 euro per invånare.

Om kommunens förlust av skatteinkomster är större än 24,23 euro per invånare efter ökningen av den statsandel som avses i 3 mom., ökas statsandelen för kommunal basservice med det belopp som fås genom att 24,23 euro per invånare dras av från förlusten av skatteinkomster per invånare. Om kommunens förlust av skatteinkomster är mindre än 24,23 euro per invånare, dras från kommu-

nens statsandel av det belopp som fås genom att kommunens förlust av skatteinkomster per invånare dras av från 24,23 euro. På riksomfattande nivå är de årliga sammanlagda ökningarna och minskningarna av statsandelen lika stora. När ändringen av statsandelen för kommunal basservice beräknas tillämpas skatteuppgifterna för 2009 samt skatteprocenten och invånarantalet för 2010.

36 §

Tidsbegränsade minskningar och ökringar av statsandelen till kommunerna

Under 2011—2014 dras från statsandelen för kommunal basservice årligen av 1,88 euro per invånare för finansiering av statens och kommunernas projekt för utveckling av informationsteknik. År 2011 dras från statsandelen för kommunal basservice dessutom av 0,23 euro per invånare för finansiering av IT-servicecentralens inrättande och verksamhet inom den offentliga förvaltningen.

55 §

Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel

Kommunens kalkylerade kostnader enligt 12—23 § och de bestämningsgrunder som avses i 24 och 25 § fördelas på så sätt att kommunernas statsandel är 34,11 procent (statsandelsprocent) och kommunernas självfinansieringsandel är 65,89 procent.

63 a §

Utvärderingsförfarandet i fråga om en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning

Om de nyckeltal för kommunens ekonomi som beskriver finansieringens tillräcklighet

eller soliditeten två år efter varandra har underskridit de gränsvärden som anges genom förordning av statsrådet, ska kommunen och staten tillsammans reda ut kommunens möjligheter att garantera sina invånare den service som lagstiftningen förutsätter samt vidta åtgärder för att trygga förutsättningarna för servicen.

Utredningen görs i en utvärderingsgrupp där en av medlemmarna utses av finansministeriet och en av kommunen. Efter att ha hört kommunen utser finansministeriet till ordförande för gruppen en person som är oavhängig av kommunen och ministeriet. Gruppen lägger fram ett förslag till åtgärder som behövs för att trygga servicen till invånarna. Kommunfullmäktige ska behandla gruppens åtgärdsförslag och delge finansministeriet beslutet om dessa så att eventuella följdåtgärder kan vidtas.

Finansministeriet avgör utgående från gruppens åtgärdsförslag och kommunfullmäktiges beslut om det i syfte att ändra kommunindelningen är nödvändigt med en sådan särskild utredning som avses i kommunindelningslagen (1698/2009).

63 b §

Vite

Om en kommun, en samkommun eller en utbildningsanordnare vid ordnandet av statsandelsåligganden har underlåtit att uppfylla en förpliktelse om vilken det föreskrivs eller bestäms i lag eller med stöd av lag, kan ett regionförvaltningsverk, efter att ha hört det behöriga ministeriet, ålägga kommunen eller hemkommunsersättningstagaren att vid vite uppfylla förpliktelsen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.**Lag****om upphävande av 9 § i lagen om en kommun- och servicestrukturreform**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
Genom denna lag upphävs 9 § i lagen om
en kommun- och servicestrukturreform
(169/2007) jämte ändringar.

2 §
Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 1 oktober 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Förvaltnings- och kommunminister *Tapani Tölli*

*Bilaga
Parallelltext*

1.

Lag

om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) 1 § 1 mom. och 36 § 1 mom. och 55 § 1 mom., samt
fogas till lagen ett nytt 35 § 3 och 4 mom. och nya 63 a och 63 b §, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på statsandel som beviljas för driftskostnader i fråga om sådana uppgifter för kommunerna (statsandelsåliggande) om vilka det föreskrivs i

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) lagen om barndagvård (36/1973),
- 3) lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996),
- 4) folkhälsolagen (66/1972),
- 5) lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989),
- 6) socialvårdslagen (710/1982),
- 7) lagen om utkomststöd (1412/1997),
- 8) lagen om underhållsstöd (580/2008),
- 9) barnskyddslagen (417/2007),
- 10) lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977),
- 11) lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987),
- 12) lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001),
- 13) mentalvårdslagen (1116/1990),
- 14) lagen om missbrukarvård (41/1986),
- 15) lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986),
- 16) hälsoskyddslagen (763/1994),
- 17) livsmedelslagen (23/2006),

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på statsandel som beviljas för driftskostnader i fråga om sådana uppgifter för kommunerna (statsandelsåliggande) om vilka det föreskrivs i

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) lagen om barndagvård (36/1973),
- 3) lagen om stöd för hemvård och privat vård av barn (1128/1996),
- 4) folkhälsolagen (66/1972),
- 5) lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989),
- 5 a) hälsovårdslagen (/),
- 6) socialvårdslagen (710/1982),
- 7) lagen om utkomststöd (1412/1997),
- 8) lagen om underhållsstöd (580/2008),
- 9) barnskyddslagen (417/2007),
- 10) lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977),
- 11) lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987),
- 12) lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001),
- 13) mentalvårdslagen (1116/1990),
- 14) lagen om missbrukarvård (41/1986),
- 15) lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986),
- 16) hälsoskyddslagen (763/1994),
- 17) livsmedelslagen (23/2006),

18) lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning (64/1986),
 19) kemikalielagen (744/1989),
 20) 8 kap. i läkemedelslagen (395/1987),
 21) lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (75/2004),
 22) lagen om social kreditgivning (1133/2002),
 23) lagen om nykterhetsarbete (828/1982),
 24) lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976),
 25) veterinärvårdslagen (765/2009),
 26) bibliotekslagen (904/1998),
 27) lagen om kommunernas kulturverksamhet (728/1992), och
 28) lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998).

18) lagen om kommunernas miljövårdsförvaltning (64/1986),
 19) kemikalielagen (744/1989),
 20) 8 kap. i läkemedelslagen (395/1987),
 21) lagen om konsumtionsvarors och konsumenttjänsters säkerhet (75/2004),
 22) lagen om social kreditgivning (1133/2002),
 23) lagen om nykterhetsarbete (828/1982),
 24) lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976),
 25) veterinärvårdslagen (765/2009),
 26) bibliotekslagen (904/1998),
 27) lagen om kommunernas kulturverksamhet (728/1992), och
 28) lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998).

35 §

Beaktande av ändringar av beskattningsgrunder i statsandelen

Sådana förluster av skatteinkomster som beror på ändringar i skattebasen vid beskattningen för 2011 ersätts kommunerna genom att öka den kommunala statsandelen med 24,23 euro per invånare.

Om kommunens förlust av skatteinkomster är större än 24,23 euro per invånare efter ökningen av den statsandel som avses i 3 mom., ökas statsandelen för kommunal basservice med det belopp som fås genom att 24,23 euro per invånare dras av från förlusten av skatteinkomster per invånare. Om kommunens förlust av skatteinkomster är mindre än 24,23 euro per invånare, dras från kommunens statsandel av det belopp som fås genom att kommunens förlust av skatteinkomster per invånare dras av från 24,23 euro. På riksomfattande nivå är de årliga sammanlagda ökningarna och minskningarna av statsandelen lika stora. När ändringen av statsandelen för kommunal basservice beräknas tillämpas skatteuppgifterna för 2009 samt skatteprocenten och invånarantalet för 2010.

36 §

Tidsbegränsade minskningar och ökningsar av statsandelen till kommunerna

Under åren 2010 och 2011 minskas den statsandel som beviljas kommunen med 0,96 euro per invånare för finansiering av statens och kommunernas projekt för utveckling av informationsteknik.

36 §

Tidsbegränsade minskningar och ökningsar av statsandelen till kommunerna

Under 2011—2014 dras från statsandelen för kommunal basservice årligen av 1,88 euro per invånare för finansiering av statens och kommunernas projekt för utveckling av informationsteknik. År 2011 dras från statsandelen för kommunal basservice dessutom av 0,23 euro per invånare för finansiering av IT-servicecentralens inrättande och verksamhet inom den offentliga förvaltningen.

55 §

Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel

Kommunens kalkylerade kostnader enligt 12—23 § och de bestämningsgrunder som avses i 24 och 25 § fördelas på så sätt att kommunernas statsandel är 34,08 procent (statsandelsprocent) och kommunernas självfinansieringsandel är 65,92 procent.

55 §

Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel

Kommunens kalkylerade kostnader enligt 12—23 § och de bestämningsgrunder som avses i 24 och 25 § fördelas på så sätt att kommunernas statsandel är 34,11 procent (statsandelsprocent) och kommunernas självfinansieringsandel är 65,89 procent.

63 a §

Utvärderingsförfarandet i fråga om en kommun som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning

Om de nyckeltal för kommunens ekonomi som beskriver finansieringens tillräcklighet eller soliditeten två år efter varandra har underskridit de gränsvärden som anges genom förordning av statsrådet, ska kommunen och staten tillsammans reda ut kommunens möjligheter att garantera sina invånare den service som lagstiftningen förutsätter samt vidta åtgärder för att trygga förutsättningarna för servicen.

Utredningen görs i en utvärderingsgrupp där en av medlemmarna utses av finansministeriet och en av kommunen. Efter att ha hört kommunen utser finansministeriet till ordförande för gruppen en person som är oav-

hängig av kommunen och ministeriet. Gruppen lägger fram ett förslag till åtgärder som behövs för att trygga servicen till invånarna. Kommunfullmäktige ska behandla gruppens åtgärdsförslag och delge finansministeriet beslutet om dessa så att eventuella följdåtgärder kan vidtas.

Finansministeriet avgör utgående från gruppens åtgärdsförslag och kommunfullmäktiges beslut om det i syfte att ändra kommunindelningen är nödvändigt med en sådan särskild utredning som avses i kommunindelningslagen (1698/2009).

63 b §

Vite

Om en kommun, en samkommun eller en utbildningsanordnare vid ordnandet av stadsandelsåligganden har underlåtit att uppfylla en förpliktelse om vilken det föreskrivs eller bestäms i lag eller med stöd av lag, kan ett regionförvaltningsverk, efter att ha hört det behöriga ministeriet, ålägga kommunen eller hemkommunsersättningstägaren att vid vite uppfylla förpliktelsen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.